Ч. 17 (11.271). Львів, середа 25. січня 1928 Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Застрашаючі цифри.

Львів, 24 січня 1928.

(ін.) Хто переглядає щомісячні статистичні цифри, що реєструють число уродин, шлюбів і смертних випадків у Львові, той не міг не запримітити, що українське населення нашої столиці виказує застрашаючо високий відсоток смертности, непомірно вищий, як обі інші народности Львова. Яка причина цього сумного явища, де корінь того національно-суспільного лиха?

Коли кинути оком на викази міського статистичного бюра у Львові й порівняти з собою щомісячні цифри нових уродин, заключених шлюбів і випадків смерти, то майже кожного місяця повторюється такий образ: Греко-кат. дітей (статистика подає тільки віроісповідні цифри) родиться в середньому одна шеста, греко-кат. шлюбів є в середньому одна сема, а на греко-кат. померших припадає майже одна пята мешканців міста. В середньому цифра греко-кат. уродин виносить 17 до 18 проц., шлюбів 14—15 проц., похоронів ок. 20 проц.; разом даємо ми 16—20 проц. всіх уродин, шлюбів і похоронів у Львові. При тому ідентичні цифри у римо-католиків переходять звичайно 50 проц., у жидів 30 або й більше відсотків.

З отсих цифр видно як на долоні, що наше населення у Львові під одним оглядом випередило поляків і жидів, а саме під оглядом смертельности. Бо на 17—18 проц. уродин і 14—15 проц. шлюбів українське населення виказує аж 20 проц. смертности в порівнянні з іншими народностями міста. Значить: греко-кат. шлюбів у Львові маємо в найліпшім разі 15 проц., уродин 18 проц., а похоронів 20 проц. Це цифри незвичайно сумні і вони дають багато до думання. Щож вони нам кажуть?

Застрашаючо високий відсоток смертности між нашими людьми у Львові з одного боку і незвичайно, просто непропорціонально низький відсоток тих пар, що вступають у сопружий стан, вказує передовсім на важкі економічні умови, в яких коротає своє злиденне життя велика більшість українського населення в столиці краю. Бо хтож творить ту переважну більшість серед українського елементу у Львові, як не тисячі слуг, сторожів, денних заробітників і їм подібних бідаків? А в яких нужденних економічних умовах, в яких злиднях живуть ці люди, про це не треба, здається, ширше розводитися. Переважаюча, львина часть нашого населення у Львові не живе, а животіє по ріжних норах і казаматах, куди не має доступу ні свіже повітря, ні промінь сонця. Скандальні відносини у Львові з гігієнічного боку не мають взагалі багато собі рівних у світі, а ця обставина впливає очевидно теж немало на зріст смертности в нашому місті взагалі, а серед нашого населення зокрема.

Важка, гнітуча матеріяльна скрута, яку терпить і загал нашого інтелігентного пролетаріяту, доповнює тільки загальний образ нужди у Львові. Ця матеріяльна скрута, недостача помешкань і взагалі сумнозлиденне животіння великої більшости української інтелігенції у Львові причиняється головно до того, що у нас чимраз менше і чимраз рідше входять люди в сопружий звязок, що у нас родиться чимраз менше дітей, а зате відсотком своїх померших ми можемо (о, іроніє!) навіть „імпонувати"...

Справа, якої ми торкнулися сьогодні, незвичайно важна і складна. Аби її висвітлити як слід, аби найти хочби паліятивний лік на систематичне вимирання (так, вимирання!) нашого елементу у Львові, треба би поробити основні студії про життя-буття українців у Львові, треба би перевести точну евіденцію, щоб мати певні статистичні дані про зріст львівського населення по віроісповіданням принайменше за останніх сто літ. Доки того нема, доки не маємо перегляду потрібних цифр, доти тяжко сказати взагалі щось певного й подати лік на це грізне національне й суспільне лихо.

На всякий випадок треба нам заінтересуватися більше застрашаючими цифрами нашої смертности у Львові, бо це перша передумова до того, щоб ми зачали успішну боротьбу з лихом. Нам треба заінтересуватися також тим, де подіваються діти наших служниць, хто і як їх виховує і що з них потім виростає. Мусимо зацікавитися й тим, чому у Львові так сильно зменшився відсоток охочих до женячки українців(ок), чому у нас так богато тепер мішаних сопруж? Словом — нам треба звернути бачнішу увагу на життя-буття українського елементу, найпачеж українського пролетаріяту, в столиці краю.

Це велика і вдячна праця, до якої повинні забратися передовсім наші церковні і політичні круги.

За український Львів.

Чи можливо здобути український мандат у Львові?

Львів є центром життя західньої вітки українського народу, життя політичного, культурного й економічного. Львів має величаву українську традицію з часів державних (галицько-володимирських), польських (братська організація) і новіших, традицію, завершену боротьбою за реституцію колишньої української величі. Львів є серцем і мозком західно-українських земель. Для нас має він далеко більше значіння, як напр. для поляків. Бо коли поляки бачать в ньому одно зі своїх воєвідських міст, навіть один з головних „кресових" бастіонів, то всетаки „польський Львів" меркне, розпливається, затрачує своє значіння.

Перед війною в „коронній" Галичині Львів мав для поляків особливше значіння. Він був центром і завязком польської адміністрації, закутком польської державно-імперіялістичної думки, збірнищем й азилем для польської політичної еміграції, великим культурним центром, в якому працювали такі передові діячі і творці, як: Дашинський, Бжозовський, Каспрович, Пшибишевський, Стаф й інші. Львівська польська преса, львівський польський театр, львівські польські видавництва, — все те мало розмірно високий, репрезентаційний характер. „Польський Львів" променів на всю Польщу. Сьогодні він є тільки заборолом скарловатілої, знидїлої вшехпольської думки, а зрештою став безобличним, анемічним загумінком польського життя. Все, що „польський Львів" мав живого і животворного, творчого і будуючого — без огляду на тенденції — заграбала Варшава. І даремні нарікання і єреміяди всяких „словопольських" Броньчиків. Природного ходу життя важко повернути. „Польський Львів" занепадає.

Не можна сказати, щоби поляки не здавали собі справи з цеї дегенеративної метаморфози „польського Львова". Але здаючи собі з неї справу, вони постановили рятувати „польський Львів", перемінюючи його на економічно-торговельну емпорію. Це завдання мали сповнити „східні торги". І щож? Не вважаючи на великі субсидії, з кожним роком „східні торги" відходять в сутінок, стають наскрізь штучними, нежиттєвними. Ніякі ампутації не помагають. Природного ходу і розвитку життя не повернути ніякими зусиллями, ніякими засобами.

Зовсім інше значіння має Львів для нас. З центра Сх. Галичини він з кожним роком усе більше перетворюється в осередок західно-українських земель. До нього тягнуть вже й Волинь і Холмщина і навіть Полісся. У Львові находяться всі наші централі, у Львові скупчене українське життя політичне, культурне й економічне. Не зважаючи на наше важке положення під кожним оглядом, ми у Львові ростемо з року на рік, поширюємо свій стан посідання, ідемо в гору, розбудовуємося. Ми не роздрібнилися по воєвідських „центрах". Станиславів, Тернопіль, Луцьк — є тільки осередками польської державної адміністрації і більш нічим. Нашим центром є Львів.

Чисельно у Львові переважають нас не лише поляки, але й жиди. Завдяки своїм привілеям, свому політичному і соціяльному становищу, своїм попереднім і воєнним „надбанням" поляки і жиди є у Львові від нас значно сильніші не лише чисельно, але й соціяльно, культурно, економічно і політично. Одначе темпо нашого розвитку, хоч у значно вузчих рямках, є пропорціонально сильніше, як у поляків, хоч слабше я у жидів. Підсилення того темпа, розбудова нашого життя у Львові мусить — скорше чи пізніше — дати нам і відповідне становище у центрі нашої західної національної території.

Наш національний престіж піднісся би незвичайно високо, колиб ми могли у Львові вибрати свого посла, колиб ми могли наглядно засвідчити наш розвиток та запетрифікувати нашу зростаючу силу. Чи це можливе? Киньмо оком на деякі числа попередніх виборів.

В р. 1922 було у Львові управнених до голосування 137.414 виборців. Голосувало всього 56.95 проц. (кругло 57 проц.) виборців, не вважаючи на „патріотичність" „польського Львова" і на великий підйом духа серед жидів, які вперше у Львові вибирали свого національного кандидата. Вислід виборів у 1922 р. відомий. Одноціла і могутня тоді „вісімка" здобула 2 мандати (53.435 голосів), ППС — 1 мандат (13.939 голосів) і жиди — 1 мандат (24.069 голосів). Українці в 1922 р. не брали участи у виборах, але всетаки якась, хоч може й невеличка, кількість українських робітничих голосів упала на пепесівську листу.

А не слід забувати, що в 1922 р. інші були настрої серед польського громадянства, яке тоді вірило у „всесильний" сойм і багато від нього сподівалося. Для поляків у 1922 р. вибори мали характер плебісциту. Сх. Галичина не була ще тоді признана Польщі, отже полякам ішло про те, щоби масовою участю у виборах засвідчити її характер, а особливо характер Львова, тієї „перли в короні Польщі", того міста, за яке йшла боротьба в 1918 і 1919 рр., тієї кости, ізза якої в 1919 р. розбилася пропозиція про демаркаційну лінію ген. Бертлемі. І в тому місті виборча абстиненція українського населення в 1922 р. дуже відбилася на відсотку голосуючих.

Якже мається справа тепер? Надії на сойм у польському громадянстві значно впали, як не розвіялися. За пять літ „польський Львів" теж перейшов глибший процес і то процес ріжничкування. В таких умовах важко сподіватися, щоби серед польського громадянства серед загального незаінтересування піднісся відсоток голосуючих. Зате у виборах 1928 р. являється новий чинник: українське населення.

По спискам Львів має кругло 160 тисяч управнених до голосування. З уваги на участь українського населення у виборах відсоток голосуючих буде вищий, однак без сумніву не перевисшить 70 проц., себ-то 112 тисяч голосуючих. З чотирьох львівських мандатів два є певні, а саме мандат „Катол.-народового Бльоку" і мандат жидівський. Над двома другими мандатами висить великий знак запиту. Хто прийде в їх посідання? У Львові — крім згаданих — будуть певно виставлені ще такі польські листи: „Безпартійного Бльоку співпраці з урядом" і ППС. Невиключена є теж листа „Катол.-Людового Бльоку" (христ. демократії і „Пяста") та деяких дрібніших, лівіших партій. Та певними є листи: „санаційна" і пепесівська. З їх появою витворюється складна ситуація. „Санація", борючись за мандат, мусить з одного боку наступати на „католицько-народових" а з другого підривати, поминаючи дружбу, пепесівців. Зновуж ці останні в боротьбі з „католицько-народовими" не мають ніяких виглядів. Тому, бажаючи зберігти мандат, який в 1922 р. висловлювався кількістю 13.939 голосів (найнижчою), мусить атакувати „санацію". Годиться зазначити, що кандидат пепесівців, яскравий соціял-патріот інж. Гавзнер не має популярности серед робітництва. В такій ситуації або мандат „санації" буде безвиглядний, або пепесівці втратять свій стан посідання у Львові. **В такій ситуації здобуття українського мандату у Львові не належить до річей неможливих або утопійних.** Навпаки, все промовляє за можливістю здобуття українського мандату, за здобуття репрезентації українського Львова, за піднесення українського престіжу. Але це залежить від двох річей: **від обєднання всього українського населення Львова біля одної української листи і від висунення такого компромісового кандидата, який був би для всіх приємлимий.**

Колиб ми розвязали цей гордійський вузол, то ми найшли би ключ до тієї скритки, в якій захований український львівський мандат. На жаль, дійсність є інша, як це теоретично можна собі уявити. Вже тепер маємо у Львові дві українські кандидатури: о. Л. Куницького і дир. Л. Буняка, кандидатуру національного табору й кандидатуру, що виступає під стягом „праці", хоч різких сутніх ріжниць важко, щонайменше мені, тут доглянути. Ясно, що на цьому не скінчиться. Наша соціяльна лівиця є — зовсім природно — не лише невдоволена кандидатурою о. Куницького, але й обурена на кандидатуру дир. Буняка. Можна бути певним, що вона висуне свою власну кандидатуру. І чому не малаб цього зробити, коли висунені два кандидати по суті стали вже лише „Zahlkandidat-ами". Чому цеї приємности має відмовити собі соціяльна лівиця?

Ситуація може бути врятована тільки тоді, коли замісць вже висунених і намічених кандидатів буде поставлений **один** український кандидат, кандидат компромісовий, безпартійний.

На мою думку у Львові повинен кандидувати або популярний діяч з дуже високим громадянським цензом, або справжній інтелектуаліст. Тільки такий кандидат може бути еманацією українського Львова, центра західно-українських земель, осередку української культури на заході. Колиб у живих був пок. д-р Евг. Олесницький або пок. д-р Іван Франко, то один з них повинен бути кандидатом українського Львова. Тільки індивідуальність такої міри і такого покрою. Та в створених умовах такий кандидат мусів би мати ще одну „прикмету", мусів би бути безпартійним, незаанґажованим у партійні непорозуміння, у партійну ворожнечу. Бо тільки тоді можна булоб сподіватись уступки з боку одної чи другої партії.

Чи у Львові можна найти такого кандидата? Без сумніву, що так. Не буду його називати, бо я певний, що він далекий від якої-небудь думки про кандидатуру. Невиключене, що така думка булаб йому навіть осоружною. Та це загально відомий суспільний діяч, високо гуманна людина, відома в цілому краю і поза його кордонами, людина науки і практики, що довгі літа стояла в центрі нашої позитивної боротьби і спроби втримати українську святиню науки. Будучи далеким від політики, цей діяч руками й ногами відмахувавсяби від кандидатури, одначе він громадянсько незвичайно чуткий. Колиб йому представлено вагу моменту і значіння українського мандату у Львові, то ледви чи він опирався би до кінця. Я певний також, що його кандидатура булаб з одушевленням повитана не лише українським населенням Львова, але й жидівською біднотою. Але ця кандидатура мусілаб бути видвигнена безпартійними громадянами, бо тільки тоді булаб надія її реальности, тільки тоді зникла би вибуяла партійність, тільки тоді піднеслися би настрої, тільки тоді булиб дані на вибір українського посла зі Львова.

А колиб ми раз здобули український мандат у Львові, то вже певно не втратилиб у майбутности свого стану посідання.

Ф. Федорців.

Американська і римська імперія.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 18. січня 1928.

I

Не можна опертися враженню самопевности, якою надихана промова президента Куліджа, виголошена при відкриттю всеамериканського зїзду в Гавані. Таку супокійну самопевність дають державним мужам свідомість сили й багацтва. Здалека і на підставі поверхового знання відносин можна було думати, що Зединені Держави стануть у Гавані перед судом південно-американських республик, або що вони мусітимуть там бодай виправдуватися ізза своєї політики вмішування в справи Нікараґуї, Гаїті і інших південних держав. Нічого подібного гаванський зїзд не бачив. Вашингтонська дипльоматія, передбачуючи ці можливости, заздалегідь підрізала їм ноги: президент Кулідж зволив появитися в Гавані під умовою, що зїзд не має займатися оцінкою ні судом американської політики. „Американської" — цей термін щораз частіше вживається в значінні синоніму для упрощеного й скороченого терміну: Зединених Держав Північної Америки.

А в південній Америці (що як не як, а досі так само, як північна, має право називатися „Америкою"), вже поважно розглядаються предложення, щоби перехрестити цю часть нового континенту, дати їй назву Колюмбії, яку носить покищо тільки одна її країна, а титул „Америки" залишити „північі".

II.

Велика республика Зединених Держав щораз ясніше розквітає у величности, маєстаті Римської Республики. През. Кулідж подався в Гавану серед таких маніфестацій потуги і в супроводі такого апарату пишности, що нагадують подорож якогось проконзуля з епохи найбільшої римської потуги. Стоїть за Куліджем сенат вашинґтонський, що нагадує римський сенат. І говорить він так само про мир, як свого часу говорили представники й володарі Риму, який справді дав був середньоморському світові кілька століть мира й безпеченства, силою зброї виступаючи скрізь там, і проти всякого, хто і де цю pax Romana загрожував або каламутив.

Верґілій дав був своїй нації формулу Монройської (Monroe) доктрини, коли радив і нагадував римлянам памятати, що вони покликані володіти над народами:

Tu regere imperio populos, Romane, memento! Але нетільки володіти, а й навчати народи жити мировим життям (pacis imponere mores). Ця супокійна гордість була і є товаришкою великости. Нема вже сумніву, що Зединені Держави нині перша потуга в світі, найбагатша й найбільш впливова, та що могучість їх з кожним днем ще росте.

III.

Правда, Зединене Королівство Великої Британії і Доміній і розмірами своїх областей, і скількістю своїх людностей далеко перевисшають Зединені Держави, а своїми фінансовими й земельними багацтвами Зединене Королівство теж певно не стоїть позаду Америки. Одначе що з того? Ці британські багацтва розсіяні по всіх частях світа, розділяють їх взаїмно від себе і від метрополії безміри океанів, а єдиним спійлом їх є британська фльота. Фльота ця недавно ще була перша в світі — нині вона має в американській фльоті вже майже рівного собі силою соперника, а завтра вона вже буде слабша від американської. А нехай післязавтра у великій морській битві британська фльота буде розбита, то механічно буде розбита і стара британська імперія. Канада, наче зрілий овоч, впаде в руки Зединених Держав; Австралія зависне сама від себе в просторах Тихого Океану; Індійське муравлище скине з себе британські ґарнізони, позбавлені лучби з Англією.

Натомісць нема сили, немає навіть можливої комбінації сил, що могла би надійно загрожувати єдности й істнуванні Зединених Держав. Бо Зединені Держави — не збірка, не конґльомерат країв і народів, розложених по всіх частях світа, а — один пень, один географічний бльок, здібний побільшитися (Канадою!), та незрушимий для зовнішнього удару.

(Докінчення буде.)

В. Панейко.

Перед виборами.

Вибори в харківському, комуністичному дзеркалі.

Криве, все криве комуністичне дзеркало, в якому відбивають комуністичні оператори наше життя під Польщею. Та в тому не можнаб добачувати нічого дивного, колиб це викривлювання нашого життя на екрані харківської комуністичної преси мало бодай якісь межі приличности, колиб комуністичні, публіцистичні оператори не грішили одною кардинальною хибою, а саме повною іґнорацією тутешніх громадських і політичних відносин. Можнаб їм дарувати те, що всі „малюнки" з нашого життя перепускають крізь свою комуністичну призму, що тенденційно все насвітлюють — якби не та обставина, що виявлять вони на екрани своєї монопольної преси самі нелійсні, не реальні з на-

М. ВОЗНЯК.

5)

Іван Белей в зносинах із Олександром Кониським.

Дальший лист Кониського з 9. грудня (27. XI.) написаний під враженням того, що „Зоря" не перейшла в руки Франка, й викликав таку відповідь Белея:

У Львові 26. л. грудня 1884.

Оногди дістав я лист, а сьогодня і гроші, 100 руб. Я вже сьогодня дещо залагодив, а решту залагоджу до кількох днів і здам Вам як найточнійший рахунок.

З видавництвом „Зорі" сталося погано. Я не писав Вам зараз, бо Ф(ранк)о казав мені, що опише Вам все по правді, обширно, ну, а він ті всі речи найлучче знає. Я тілько скажу, що, по моєму, „старші" народовці зробили Ф(ранк)ови дуже велику кривду, котрої він їм не так швидко забуде. У нас нема здібнійшого, живійшого і розумнійшого робітника, як Ф(ранк)о. Він один міг був повести „Зорю", як слід. Ну, сталось інакше, голі. Ви рішились попирати теперішню „Зорю". Ну, діло полажене. Ваше становище я понимаю і оправдую. Дай, Боже, Вам і нам бачити „Зорю" як найкрасшою. Але она буде виходити тілько в 1½ аркуша нр., с. є. в 3 арк. місячно. Ф(ранк)о хотів видавати 6 арк. Вправді Парт-ий буде редагувати собі „Бібліотеку Зорі" (3 арк. місячно), але по моєму, се не все одно.

Ф(ранк)о не може брати уділу в „Зорі". Ви, Добродію, стоячи з-далека, того не порозумієте, але інакше не може бути. Длятого Ви до нікого в тім ділі й не пишіть, бо надармо.

Згадував мені Ф(ранк)о, що в своєму листі до Вас діткнув і справи видавництва „Діла". Не знаю, що він там писав, але я просив-би Вас глядіти на се діло тілько як на пессімістичний здогад. В подібних недоказаних річах дуже легко покривдити чоловіка.

„Русько-українська Бібліотека" має дуже великий покуп, особливо між молодіжю. Вишлю Вам один екз. в куверті.

Щиро дякую Вам за розмову з редактором „Зарѣ". По нині він нічого не прислав.

Сердечно дякую Вам, Добродію, за довіріє, яке покладаєте в мені. Будьте пересвідчені о моїй безконечній повазі для Вас і щирости, з якими остаю

Ів. Белей.

Поминаючи справу Франка з цього листу, яка вияснена на іншому місці, треба пригадати, що 22. січня 1885 р. львівська українська громада святкувала 25-літні роковини літературної діяльности Кониського. Дамян Гладилович писав про цю справу до Кониського ось що: „Сей ювилейний день був для нас правдивим святом і весело святковали ми його у нашій Бесіді. Белей змалював нам із Ваших творів Вашу жизнь і діяльність у дуже хорошім відчиті, а опісля по продукціях виконаних гуляли наші до 3 години". Про цей ювилей згадує й цей лист Белея з 25. січня 1885 року:

У Львові 25. л. січня 1885.

Високоповажаний Добродію!

Певно чудуєтесь, що я так довго мовчав. Се сталось, скажу коротко, задля недугу в часі свят, а за-для недостачі вольної хвилі в послідних часах.

Сто р. від Вас я одержав. Промінявши на австрійську монету, дістав я 126 гульденів (не 125, як Ви надіялись). З того передав:

Желехівському	7.56	гульд.
Рус. Женщинам	5.00	„
„Ділу"	5.04	„
Друкарни	30.04	„
„Зорі" в 5 руб.	65.52	„
Собі на посилки	1.26	„
Разом	114.42	гульд.

Остає отже ще у мене до Вашої дальшої розпорядимости 11 гульд. 58 кр.

Друк і переплет „Порваної нитки" вже сквітовані зовсім.

Дня 11. л. січня одержав я почтою 232 руб. від п. С-ого. З того на часописі наші, включаючи і „Зорю", 32 руб., а 200 руб. на „Зорю" з допискою: „В Січні або Лютім маю надію, ще вишлеться". В листі п. С-ого нема ніяких условій, не сказано також, кому і кілько примірників висилати, — видко, що предплата своєю дорогою, а 200 р. то запомога, даровий гріш.

Ви казали мені оставити гроші у себе, я й лишив усі 200 руб. Тілько-ж боюсь, щоб з того не вийшло яке недорозуміне. Зволіть же о тім своїм запорядку завідомити п. С-ого. Чи теперішна „Зоря", котрої Ви 1 ч. маєте в руках, гідна запомоги, Ви вже рішайте.

У нас діються сумні речи. Ф(ранк)о сими днями зробив непростиму дурницю. Виступивши з редакції „Діла" (в добрій злагоді), на другий день напечатав в „Kurjer-i Lwowsk-и" таку статтю против народовців, що она обурила цілу народну партію на него. Ф(ранк)о втягнув в тую статтю непотрібно, без моєї відомости і мандату, мою особу яко редактора „Діла" — і я мусів ему в „Ділі" відповісти, застерігаючись против того, щоб він в польських газетах проповідав в моїм імени. До того був я змушений: треба було рішатись: або застерегтись або уступати з редакторства. Мині дуже жаль Ф(ранк)а, що так загородив собі дорогу, не потрібно. Мав уже довіріє і повагу, — виступав уже яко референт на вічу в Долині, — а тепер не швидко зможе собі те довіріє і ту повагу назад здобути. Біда в тім, що наші люде мають талант, а не мають такту і змислу, щоб на перше-ліпше загавкане не стратити рівноваги і удержатись на висоті своєї поваги. Не опираючись на gros партії або бодай не маючи з нею контакту, — трудно що зробити. Партія-ж, яко ціліст, не може анґажуватись у всякі експерименти, бо ее задача — добитися політичного верховодства в краю, а тут доносять на ню, підозрівають її і Поляки, і москалефіли і власти політичні. Зробив Павлик дурницю: безпопівський похорон Нарольскому, — москалефіли вже чверть року тим агітують. А як „Слово" та „Новый Проломъ" так і „Діло" і „Зоря" опираються на попівстві, бо світської інтеліґенції дуже мало. Русь Галицька — одинока мабуть сторона в цілім світі, де без попівської піддержки ані література, ані політика неможлива. З тим і наші радикали, і Українці мусять бодай до якогось часу числитися...

Сердечна дяка, Вам, Добродію, за святочні желання, якими Ви удостоїли мою смирність. Я глубоко пересвідчений, що на цілій Україні не маю другого такого щирого прихильника, як Ви, Добродію. Будьтеж пересвідчені, що моя повага для Вас за Ваше щире серце, за Ваше посвячення для народнього діла, за Ваші довголітні всесторонні труди для української письменности — рівняєся Вашій прихильности до мене. Свято ювілею 25-літної Вашої діяльности літературної випало дуже гарно. В „Ділі" вичитаєте лиш тінь того, що дійстно було, бо я боявся за Вас, щоб Вам вороги, такі Піхни тутешні і кіївські, не пошкодили. Я мав обширний відчит о Вашій літер. діяльности. Відчит мій приняли всі, старі й молоді, мужчини і женщини, дуже симпатично, з чого я дуже радувавсь і радуюсь. Відчит я скінчив бажанем, щоб ми в красшій, світлійшій доли Руси-України діждали святкувати Ваш 50-літний ювілей. Ентузіястичні оплески покрили те моє бажане, за котре Ви чей на мене грішного не прогніваєтесь! То Вам скажу, що бажане моє було щире, сердечне, — а такі самі були і оплески всіх Ваших галицьких поклонників. Будьте ласкаві, Добродію, не забувайте на мене, пишіть до мене, я тепер буду мати більше часу, — буду відписувати і у всякім ділі зможу щось зробити. А тимчасом здоровлю Вас щиро і поручаюсь Вашій ласці

Ів. Белей.

P. S. „Юрій Горовенко" буде небавом уже печататись в „Русько-укр. Бібліотеці". Я давно вже передав его Олесницькому, аже й переписаний на етімольогію.

(Продовження буде.)

скрізь фантастичні або утопійні картини.

До таких типових операторів фантастичних картин можна зарахувати не тільки всяких „Неавтономістів", „Сірців" „Володимирволинських" та інших кореспондентів" харківських „Вістей" і „Комуніста", але й таких будь-щобудь відповідальних комуністичних публіцистів (відповідальних перед КП(б)У і перед радянською суспільністю України, коли мати на увазі монополізацію преси) як А. Хвиля, що є керманичем пресового відділу при КП(б)У. В „Комуністі" з 13. січня н. р. помістив він обширну статтю про вибори до польських законодатних установ та про участь українців у виборчій акції. Першорядну ролю у виборчій кампанії приписує Хвиля „комуністичній партії Західньої України" (КПЗУ). Не булоб у тому нічо дивного, якби комуністичний публіцист писав про домінуючу ролю КПЗУ у перспективі близчої чи дальшої будуччини. Це випливалоб з його віри в нормальну эволюцію тієї партії та її впливів. Але дуже дивно, що п. Хвиля твердить про домінуючий її вплив на хід виборчої акції на наших землях вже тепер та про беззастережне опанування нею симпатій і настроїв українських виборців. Хто бодай трішечки орієнтується в наших обставинах, той бачить, що в тому самовпевному твердженні Хвилі нема тіни правди. КПЗУ ледви животіє і не розпоряджає майже ніякими впливами серед українських виборців.

Одначе в статті не найважніше те твердження. Далеко важнішою і цікавішою для нас є характеристика українського національного табору, яку подає громадянам УСРР до вірування п. Хвиля. „Українська буржуазія — пише він — кличе до реальної політики, українські буржуазні партії ніколи не спробують повторити своєї помилки 1922 р.— бойкоту виборів до польського парляменту. Цього не буде, бо сьогодні інтереси польської буржуазії та інтереси української буржуазії з різних мотивів йдуть одною дорогою... Забувши про давнє минуле на всіх перехрестях українська буржуазія кричить: „хай живе єднання українського народу з інтересами польської державности". Але простo отверто селянам і робітникам цього не можна сказати і тому доводиться виступати з ідеєю всеукраїнства, з ідеєю орієнтації на „власні сили". Але це тільки ширма, бо по суті розмови про орієнтацію на власні сили, зовнішня формальна опозиція до польського уряду, це робиться виключно для того, щоби знову дурити українські трудящі маси. Бо фактично українська буржуазія, куркульство, певна частина української інтелігенції, адвокати, попи — щільно останніми часами зв'язалися з апаратом польської державности... Українська буржуазія та її політичні партії остаточно перейшли на бік польського фашизму. Всі оці УНДО, радикали, УНС (український народній союз, як їх звуть — „хайбойди"), група Павла Васильчука, що плентається за УНДО, група Трильовського, — так звані ліві радикали, що фактично спекулюють на своїй лівизні і шкутульгають за УНДО, УСДП, що фактично підставляють плечі для підтримки УНДО". Новадстанова організація монархістів, що її спеціяльно організувала польська дефенсива, все це кодло українського націоналізму звертається в дожидальнях польської дефензиви, торгується за кількість мандатів і в той же час дурить трудящих про якісь то свої розходження тощо. Ця націоналістична навала безумовно сьогодні вступає в новий період ще більшої консолідації з польською буржуазією".

Щож? Хіба не горох з капустою, хіба не фантазія, хіба не вплив атрофії політичного інстинкту? Очевидно, що з такими „правдами" комуністичного публіциста входити в дискусію не доводиться. Це булоб можливо тільки тоді, якби він всетаки мав бодай крихітку почуття сумлінности та публіцистичної гідности. В нього це зовсім не істнує, а тому шкода часу й місця. Запитовані досі виїмки статті остануть на все проречистим доказом інформаційної „безсторонности" та „солідности" навіть „найвідповідальніших" комун. публіцистів. Дійсно треба співчувати тим читачам радянської преси на Україні, — хотілиб дізнатись з монопольної пр... огонебудь правдивого про наше життя під Польщею, коли — по запевненням Хвилі — тут крім КПЗУ і Сель-Робу все належить до „кодла" польських наємників. Та саме таке пaїзно-примітивне класифікування й характеристика нашого політичного життя напевно не причиняються до того, щоби радянський читач вірив усім випарам пережертого комуністичною недугою мізку п. Хвилі.

Очевидно, що змалювавши такий невідрадно злощасний стан української „буржуазії" під Польщею п. Хвиля не забув видвигнути боєвих виборчих гасел для КПЗУ і для Сель-Робу.

В цій ситуації — читаємо в статті — історична відповідальність полягає на КПЗУ. Вона повинна підняти маси, підняти міліони українських трудящих на боротьбу з плянами польського фашизму. Вона повинна повести маси Західньої України на штурм фашистських плянів пана Пілсуд. і в селах і містах Західньої України, в куряві виборчої кампанії міліони трудящих мас повинні перемогти і нанести першу поразку тим плянам, що їх хоче провести в життя великодержавна польська буржуазія. А тому вся сила, вся енергія КПЗУ повинна бути звернена на це".

Щож резуміє Хвиля під тими плянами польської буржуазії? А ось що: „провести перевибори і провести депутатів до сойму з таким розрахунком, щоби у ньому була консолідація не тільки польської державности, але щоб цю державність підпирали своїми плечима представники всіх національних меншостей, а серед них особливо українська. Це потрібно для того, щоби найближчим часом польський фашизм знов спробував рушити на Київ". Повище видно, що для Хвилі роля „української буржуазії" в тій справі перерішена. Вона вже зговорилася з польськими фашистами.

З уваги на те „історичну" ролю спасення українських „трудящих мас" перед тим нещастям вкладає Хвиля не тільки на саму КПЗУ, але й на її союзника і рідного брата Сель-Роб. „Бо є там — пише він — ще одна організація, через яку українські трудящі маси можуть підійти до виконання своєї ролі. Це — Сельроб. У той же час ми бачимо, що в колах сельробівської партії й надалі точиться ганебна, неприпустима дискусія, яка руйнує можливість виступити Сельробу як суцільній силі в новій перевиборчій кампанії".

Набідкавшися і наплакавшися доволі над непорозуміннями між Сельробом правицею і Лівицею Хвиля заключає: „В такий історичний мент трудящі маси Західньої України, що обєднані під прапором Сельробу не можуть дозводити своїм ватажкам гратися й розбивати їхні сили. Всякі особисті образи, всі помилки, що наробленi, повинні бути перекреслені для того, щоб консолідувати сили в майбутній боротьбі трудящих Західньої України проти польського фашизму".

Керму над усім передає Хвиля в той історичний мент, очевидно лідерам з КПЗУ. Він каже, що вірить у перемогу їх над українською „буржуазією", що „віддалася" польському фашизмові.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

ДАЛЬШІ ВИБОРЧІ ЛІСТИ.

Варшава, 23. січня 1928.

Нині зголошено держ. лісту сх. галицьких сіоністів „Жид. нар. зєдинення" до сойму і сенату, на чолі якої стоїть д-р Осія Тон, а на другім місці д-р Райх. Ліста ця одержала ч. 17, себто число, яке мала теж при виборах у 1922 р. **Ч. 18 дісталося лісті бльоку нац. меншостей у Польщі.** На чолі лісти стоїть д-р Дм. Левицький, далі йдуть Грінбавм Єреміч і Навман. Ч. 19 дістав „Сельроб" (лівиця) з учителем Дурделою на чолі. (Волинський „Сельроб" дістав уже давніше лісту ч. 8). Ч. 20 одержала ліста православних русских із Павлом Королем (з Берестя над Бугом). Ч. 21 дістала ліста „Нар. держ. бльоку праці", призначена виключно на познанське воєвідство. Ч. 22 припало виб. бльокові Соц.-сел. партії з д-ром Бачинським (зі Станиславова) на чолі. Ч. 23 це ліста „Союзу селянської сили" комуністичного характеру. Ч. 24 ліста кат.-нар. бльоку, ч. 25 ліста кат.-людового бльоку. На цій лісті на першому місці поміщено марш. Тромпчинського.

ВЕЛИКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС.

(Розправа за вбивство кур. Собінського.)

Львів, 24. січня 1928.

Нині стає перед окр. карним трибуналом 17 українців, обвинувачених за держ. зраду, шпіонажу, публ. насилля, очорнення, а два з них (Вербицькі) за вбивство куратора Собінського. Акт обвинувачення зредагований в польській і українській мові на 132 сторінках битого машинового письма. До розправи покликано около сто свідків. Процес потреває яких 4—5 тижнів і почасти йтиме при зачинених дверях, головно в тих хвилях, у яких розглядатимуть уступи що торкатимуться шпіонажі. Розправу веде надрадник Ангельський при співучасти суддів Двожака, Маєра і Зуральського. Обвинувачення піддержує автор акту обвинувачення прок. д-р Ляневський. Боронять члени „Союзу Українських Адвокатів" д-р Давидяк, д-р Ганкевич, д-р Марітчак, д-р Шухевич, д-р Старосольський, д-р Волошин і ін. Вступ на салю за строго контрольованими білетами вступу, які щойно нині видає директор судової канцелярії Бачинський. Для вдержання порядку видeлeговано спец. відділ поліції.

РЕД. СТПІЧИНСЬКИЙ ПЕРЕД СУДОМ.

Варшава, 23. січня 1928.

Завтра в окр. суді начинається процес бувш. підкомісаря слідч. уряду Добєцького за очорнення друком проти відповідального ред. „Гльосу Правди" Стпічинського й автора статтей Войніча, в яких цей викрив надужиття практиковані у варшавськім слідчім уряді.

МЕКСИК ПРОТИ ЗЛУЧ. ДЕРЖАВ.

Льондон, 23. січня 1928.

На панамериканськім конгресі мексиканський делегат зголосив в організаційній комісії революцію, яка домагається, щоби становище предсідника адм. комісії і становище ген. директора Панамериканської унії не було, як досі, застережене для Злуч. Держав, але щоби його щорічно обсаджували в азбучному порядку американські республики.

Біржа.

Гроші.

Доляр 8·87·75—8·88·25, канадійський доляр 8·83·50—8·84·00, корони чеські 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінґ 1·25·00—1·26·50, рум. лея 0·05·33—0·05·60, французький франк 0·35·00—0·35·50, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, англійський фунт 43·40—43·70, німецька марка 2.11·95, данціґський ґульден 1·72·99, червінець 32·00—32·80.

Золото: 20 кор. 36·40—36·70, 20 франків 34·20—34·50, 20 марок нім. 42·40—42·75, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр 0·71·00—0·72·00, 5 кор. австр. 3·60—3·70, фльорен австр. 1·80—1·85, рублі рос. 3·10—3·16, копійки за рубель 1·55—1·60.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією ы. Стадника (вул. Шашкевича).

Вівторок 24-го, год. 3·30 попол. Для молоді! — Ціни знижені! — „Вій".

Міський великий театр:

24-го 7·30 „Кавалєрія Рустікана" і „Паяци" гостин. виступ Рейхана.

25-го год. 7·30 веч. „Д-р Юдік Сабо", ціни знижені.

26-го г. 7·30 „Страшний Двір" премієра.

Міський „Театр Новин":

24-го 7·30 год. веч. „Токуюча Богиня".
25-го 7·30 год. веч. „Хай мене чорти...".
26-го год. 7·30 веч. „Адіє Мімі" ціни знижені".

Кіна.

„Аполльо": „Любощі".
„Палляс": „Коханка торреадора".
„Лев": „Могила Незнаного Жовніра".
„Фатаморґана": „Хресті дороги білих невільниць".

НОВИНКИ.

— **Початок виборчих репресій?** З Бродів повідомляють нас, що у п. Олександра Вислоцького, голови Повітового Комітету УНДО й кандидата на посла, переведено в часі його неприсутности (був саме на нарадах у Львові) основну ревізію, в часі якої забрано всю його переписку, летючки, відозви і взагалі всі його папери. Чи це початок виборчих репресій?

— **Видання Збірника Г. І. Нарбута.** Державне Видавництво України приступило до видання великого збірника, присвяченого творчости Г. І. Нарбута. Бажаючи якнайповніше освітити весь творчий шлях Нарбута та зібрати по можливости відомости про всі Нарбутові твори, редакція збірника звертається з проханням до всіх установ та приватних осіб, що мають оригінали роботи Нарбута, подати відомости про них на адресу: Київ, Пушкинська 8, пом. 4, Український Науково-Дослідчий Інститут Книгознавства, Я. І. Стешенкові. Інститут наперед просить оплатувати цю заміту.

— **Муссоліні міліонером.** В Італії померла міліонерка Вейлскот (англійка?), яка записала все своє майно 5 міл. лір Муссолініому. У заповіті додала, що дві третини він повинен призначити на ріжні добродійні товариства.

— **Практична ідея.** Відень дістане в найближчім часі домашні почтові скринки, на домагання представників купецтва та промислу. Цей новий простий спосіб передачі листів заощадить незвичайно багато часу почтарям і листи приходитимуть багато скоріше.

— **Овація на чужу адресу.** В Парижі на залізниці, крім ріжних представників, що ждали на приїзд нового радянського посла Довгалевського, ждав теж і польський амбасадор Хлаповський. Гурток залізничників-комуністів так уявляв собі свого однопартійника амбасадора і схопив Хлаповського і підніс уверх із окликом „Нехай живе радянський урял!"

— **Лєон Доде на індексі.** Посол, редактор і письменник в одній особі Лєон Доде, що втік із паризької вязниці у Брюссель, дійшов у своїй кампанії з Ватиканом до цікавих наслідків. Його орган „Лякціон Франсез" редагований спільно із другим ще більшим письменником, духовим провідником роялістів, Шарлем Моррасом, є безсумніву релігійним, а навіть католицьким. Тимчасом Ватикан поставив на індекс нову низку творів цих обох письменників!

— **Арешт наслідника російського престола.** Між селянами Марійської області від довшого часу ходила чутка, що син Миколи II., цесаревич Олексій живе. Скривався він у манастирі і врядигоди виходив на світ в одежі черниці. Його піймали і ствердили, що він називається Олександер Савін, має 23 літ і живе від довшого часу на кошт легковірности російського селянства.

— **У німців і в нас.** У німецькій пресі на першій сторінці находимо на всю довжину шпальти таку обяву: „25-літній ювилей практичної праці (Geschäftsjubileum тайного комерц. радника, почесного д-ра філ. Курт Айзнера". Наверху фотографія, внизу біографія. Ось деякі цифри: уроджений у традиційній родині реставраторів, практикує як кельнер у нім. містах і в Англії. Винаймає готелі, каварні... Їде на війну..., дає на такі добродійні установи..., стає почесним доктором університету у Вірцбургу"... Читаєш і зітхаєш: коли в нас найдеться інтелігент, що не буде соромитись заснувати добрий ресторан, каварню, відчинити фризієрський сальон!.. Коли в нас родичі зважуться почати карієру свого сина від кельнера, він буде гордий нею, а ми у Львові матимемо нарешті власний ресторан, власну каварню і одного-єдиного стрижія!

— **Пішки з Америки в Париж** вибирається 25-літній студент Істман із міста Салєм (стейт Масачуаетс). Він дістав від місцевого бурмістра привітного листа до президента паризької республики, який — не бажаємо йому смерти! — до весни 1930 р. може бути вже іншим. Згаданий спортовець мандрує спершу на Аляску, а звідти попробує перейти пішки по леді Берінгового шляху аж до півострова Камчатки і перейти всю Азію.

— **Дійсність і театр.** У пєсі „Распутін" яку грає берлінський театр Піскатор виступає Троцький із великою промовою на тему завдань революції. Коли прийшли телеграми до Берліна, що Троцький перестав бути правовірним комуністом і засланий, дирекція театру, щоби бути в згоді із дійсністю счеркнула в пєсі всю його ролю і лишила йому тільки дві звичайні фрази. Колиб така доля зустріла ще й інших героїв „Распутіна", дієві особи одного вечора просто не матимуть тексту і публика нічого не почує.

— **Африканські доляри.** В 1914 р. перед війною помер у півд. Африці в Порт Наталь міліонер Джемс Делявар, який лишив 93 міл. дол., а мов на глум ніяких нащадків. Гроші лежали в банку і росли як на дріжжах. Аж ось у містечку Проснїц (Чехослов.) якась жінка Делявар, пригадала собі, що її небіщик чоловік, — не менше і не більше, а африканський мурин — згадував їй про свого дядька Делявар, міліонера. Пані Делявар зробила все, що могла, щоби дістати своє посвідчення з покійним міліонером. Вибухла війна, справа протягнулась. Тимчасом один інжиніїр Секора, що допомагав цій дамі дістати спадщину, познайомився з якимсь шофером, що знав прегарно відносини в півд. Африці і хотів його вжити до посередництва, щоби привезти ці міліони. Шофер Копаль згодився, взяв усі документи і поїхав до Відня до адвокатів, що мали легалізувати ці документи і перекласти. І щез він на довго. Секора ждав довго на нього і на міліони і нарешті догадався, що гроші міг уже хтось узяти. Шофера віднайшли, арештували, але він від усього відпекується. Ні грошей ні паперів нема. Не є виключене, що з африканськими долярами гуляє по світі той, хто найшов спосіб як їх видобути легко і без спільників.

— **Магометанська молитва у Ватикані.** Афганістанський король Аманула відвідавши Рим, був прийнятий папою з виємковими почестями. Преса підкреслює, що Ватикан покористувався церемоніялом, якого не вживали навіть при відвідинах европейських королів. Аманулю привезли до Ватикану не звичайні галеві карити, а пять нових авт із папськими гербами. Афганістанських гостей прийняла почесна гвардія із папських і „швейцарських" лицарів, а папська орхестра заграла афганістанський національний гимн, в якому є теж молитва до Аляга. Перший раз у межах Ватикану папська капеля грала магометанську молитву! У престольній салі Амануля сидів на фотелі біля папи і вів з ним (через перекладчика) чверть годину розмову. Цікаво, що і при зустрічі і при прощанні із традиційного церемоніялу відпали два пункти: гість ані не клякав перед папою ані не цілував його в руку, тільки склав глибокий поклін. Після скінченої розмови Амануля дістав від папи високий папський ордер і гарну фотографію з підписом.

— **Також конкурс краси.** Із Капштаду приходить через англійську пресу весела звістка: одно племя муринів у Конго зорганізувало в честь приїзжих до них мандрівників-европейців жіночий конкурс краси себто між своїми жінками. (В одному із останніх чисел „Життя та Знання" є фотографія, як ці африканські красуні стоять у ряді при таких конкурсах!). Членами жюрі були европейці, що сами мусіли роздавати нагороди; на це вони возять із собою дешеві цяцьки, старі непридатні частини гардероби, пудру, намазку для губ, тощо. Нагороджено 10 муринок. Щож виявилось? Не перші нагороджені мали найбільший успіх між своїми земляками, а зовсім інші: ті, що дістали в нагороду пляшки кольонської води. Дикуни мають добрий нюх: зараз зміркували, що ця вода пахне алькоголем. І тому старались її придбати всякими пестощами. Дехто із нас теж бачив, як кавказькі члени російської армії випорожнювали підчас війни хапчиво пляшинки кольонської води!

— **Літературний куток.** І на Будапешт паде промінь літературної европейської слави. Із буденної нагоди 50-ліття Франца Мольнара, европейська, навіть нюйорська преса, присвячують обширні згадки талантові небуденно легкого та приємного письменника. Недурно сам... президент Сполуч. Держав приймав недавно Мольнара на довшій авдієнції, а літерат. кола Нюйорку витали його як творця цієї всміхненої літератури, за якого пропадають театри, видавці і публика. Мольнар зветься в дійсности Найман і є сином лікаря в Будапешті. Почав він із публіцистики, перейшов на оповідання та повісти, аж згодом відкрив у собі драматичний хист, почуваючи віддавна нахил до театру. Його пєси входять в репертуар усіх европейських театрів. Його фейлєтони, легкі оповідання та нариси можна найти постійно на сторінках німецької преси. Ось низка його оповідань: „Магдалина", „Ніч цілунків", „Музика", фейлєтонів і нарисів: „Діяльоги та нариси", „Флєта Пана", „Нині, вчора, позавчора", „Мала потрійна книжечка", „Йосиф"; повісти: „Голодне місто", „Історія лодки без властника", „Полонені", „Молодці з вулиці Павла". Та найбільше відомі його пєси, здебільша комедії „Пан доктор", „Чорт", (його перший великий успіх), „Ліліом" (народна пєса), „Ґвардійський офіцир", „Казка про вовка", „Карнавал", „Мужеська мода", „Лебідь", „Небесна та земна любов", „Червоний млин", „Скляний капчик", „Ривієра", „Гра на замку", „Театр" (три пєси по одній дії). Мольнар своєю зручною сценічною технікою, дотепом і незвичайною плодовитістю справжній парижанин.

— **Рекорди.** Рік 1927 був рекордовим щодо скількости добутого вугілля в Руршині. Минулого року добули там 118 міл. 66.000 тон; у попередніх на 4 до 6 міліонів менше. — В Америці помер бенедиктинський чернець Ігнатій, з походження хорват-жид Розенфельд, якого батько був рабіном і він теж. Коли скінчив рабінську школу в Гам (Німеччина) перейшов на католицизм і чотири роки пізніше став священиком, а в 35 р. життя — бенедиктином. Як місіонар виїхав до Америки. — Усім мельоманам до відома: у Ленінграді виступає тепер татарська співачка Фатма Мухтарова, про яку тамошня музична критика каже, що вона — найкращий сучасний сопран у світі. — Рекорд за просту злодійську ідею здобув якийсь чехословацький громадянин, що прийшов біля Унгвару до якоїсь жінки і сказав їй таке: „Я вертаюсь із раю; мене вбили разом із вашим сином на війні. Ваш син тужить за вами. Коли хочете, щоби він вас відвідав, мусите дати 300 корон коштів на дорогу, які я йому передам". Забобонні люди повірили і злодій був у раю! У Парижі, на Елізейських Полях, відчинили ресторан, де один обід коштує 1000 фр. — Норвегія є першою европейською країною, що починає заводити в своїх школах апарати радіо при науці чужинних мов. — Туреччина має першого адвоката жінку Ганум Сурей, затверджену міністерством справедливости. Шість літ тому ніодна турчинка не важилась ще появитись на вулиці без серпанку на лиці! — У Чорткові помер жидівський купець Фромер, який на протязі 30 літ не промовив ні слова. Не тому, що був німий, а за покуту наказану йому рабіном: 30 літ тому він згапьбив свою жінку проклоном, щоби вона згоріла і вона дійсно згоріла кілька днів пізніше із двома дітьми. Рабін сказав Фромерові, що він мусить відпокутувати тим, чим прогрішився: язиком, який повинен мовчати до кінця його життя. Велика сила волі!

— **Передординаційні** і передконкурсові іспити відбудуться в середу 1. лютого п. р. в Дух. Семинарії. — Деканат Богосл. Виділу.

ОПОВІСТКИ.

Т-во „Львівський Боян" повідомляє, що заповіджена анкета в справі зорганізування Союзу Співочих Товариств відбудеться в четвер дня 2. лютого ц. р. в малій салі Муз. Т-ва ім. М. Лисенка у Львові, вул. Шашкевича ч. 5 в год. 10 рано. Просимо всі співочі товариства й самостійні хори вислати на цю анкету своїх представників. — За Виділ: *І. Гроневецький* голова, *О. Левицька* секретар.

Редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10